

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap april 28^{kán} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

Vak vezeti a' világtalant.

(Irta SZÜCS, KÁROLY.)

Néhai tekintetes vitézlett' Robaly Gusztáv ur elmaradott özvegye, született Kalandy asszonyság elannyira kaczagott, hogy könyűi sürűbben hullának most kávéjába, mint az előtt két héttel ez árnyék világból kiköltözött férjének koporsója felett. Kaczagott mondom — 's egy divatra keveset adó, rendezetlen fürtű, lecsüggő bajuszú, pongyolán kötött nyakkendőjű melázó uracs frakján, a' szó teljes értelmében alattomban, jókat rántott. Miért miért nem? ezt még nem tudhatjuk, annyival kevésblé, mivel egyetlen egy szép nőn kívül senki sem vevé észre. Nemémiek többnyire Viknyédivel enyelegtek; az édes nevető szépek közül sokan tévesztett utra szalaszták a' mokkal fekete és szürkített nedvet. — Szenkeyné, a' velem áltaelleni kecses Máli — miért miért nem? azt más nem, de én sejtem, 's Ámor leghegyesebb nyilára mondom, való, hogy engemet — megvalljam-e — ne-e? meg! — igen is észrevehető lábnyomással szerencsésített. Egy — kettő — három — már ez csak nem tévesztés! de hiszen mit kétkedem? így megy ez, — nép szava Isten szava, — e' szerint pedig „ugyan jó szintartó, ugyan derék egy fiú aza' Gáspár urfi! csak ugy reng a' föld alatta; nem hijában járt iskolába; annyit kell rajta nevetni, majd megszakad az ember“ 's a' t.

Igen igen! Kalandy Victoria ő asszonysága is majd megszakadt csupa vendégszeretetből, felhozott kalandjaim hallására. — A' lábnyomás négy — öt — hat — hét. — Ez szent szám, — ah sokat ígérő sejtések sejtése! mi boldog egy ifjú az aggastyán férj fiatal bájló nejének társaságában?! szükséges itt a' lábnyomás magyarázata? O szerencsétlen szem, melly az illyesimből nyílt menyet nem lát, teljes hétszinű szivárvány-karikákat nem hány! nyomorultabb vér, melly ekkor is csendes kullogásban maradhat!

Viszonzásom — a' szó teljes értelmében — olly szives volt, hogy azt nyilvános „jaj“ követé. — Már az igaz, hogy én bizony némelly hidegen ölelő színész szerepét is természetesen vinném: annyival inkább, mert mikor a' kérdés való, azzal szoktam felelni. — Kandi fürkészéség keletkezett a' szép nő színváltozását kérdőre vonandó: de szerencséjére felsustorgott kün az első rakéta, 's így leplezetten maradt.

(Folyt. következik.)

ÉLETTÖRTÉNET.

T e l l e z E l e o n o r a .

(Vége).

Nem is csalatkozott számolásában Eleonora; mert ez utóbbi jelenet után Ferdinand elhatározta, mindent elkövetni birásaért. Kézét ajánlá még azon estve Eleonorának, 's megegyezését nyerve, tudtára adta Acugnának, hogy azt ne nézze többé feleségének.

Rettenetes csapás volt ez — az érzékenyen szerető grófnak: de felesége hűségében bizva, kevély daczos feleletet adott a' fejedelemnek. Azonban milly nagy lön leverettetése, midőn nejtől hideg gúny-mosolylyal fogadtatva, az elválás iránti megegyezését értette. Esdeklett, sirt, szemrehányásokat, ígéreteket tön: de mind erre nem hajtván a' hideg Eleonora, dühösködött, és erővel akarta őt birtokában megtartani; míg végre — tömlöczbe hurczoltatott. — Eleonora pedig trónra emeltetett 1371-ben.

Kévés idő telt-el, 's kimutatta Eleonora, hogy uj férjében is nem az érette olly áldozatot tett Ferdinandot, csak a' királyt szeretete. Alig veté-el fő gondját, hogy a' törvénynek minden szabálya szerint megkoronáztassék, midőn hatalmas helyzetét újabb meg újabb szerelmi kalandok intézésére 's más más kegyenczeknek hálóba kerítésére használta. Mindenki látta, tudta hűtlenségét, egyedül a' királyt tartotta ravasz hizelgéseivel ámulatban, ki is folyvást olly vakon szeretete, hogy senki sem meré csak távulról is figyelmeztetni. Végre tökélyesen rabszolgájává alázván az uralkodni tudó Eleonora az előtti királyát, fejdelmét, — egészen magához vonta utóbb az ország igazgatását is.

Több kegyencz után leghevesebb indulattal vonzatott Eleonora a' király természeti testvére, a' szerencsétlen Ines de Castro fija, János, az avisi rend nagymestere iránt. Ingerlé ez indulatját annak néma búja 's epedő szerelme, melyet félre-ismerhetlenül látni lehetett egész valóján; mert szembetünőleg keresett János

minden alkalmat a' királyné közelében lehetni, ezt sétáin, kocsi-zásain, vadászatain, ha bár távulról is, követhetni. Órákat töltött körében néma búba merülve, az az előtt csupa élet, tüzes ifjú: de szerelmének soha szavakat nem adott; magába rejté, fojtá szenvedélyét. Kedvező alkalmakat igyekezett tehát Eleonora a' bátor-talannak magányos összejövetelre szerezni; de azok el nem fogadtattak. Váratlan 's megfoghatlan volt ez Eleonora előtt. Nyilvános volt, hogy őt nem kedveli; de kit szeret tehát a' bájló, az udvar minden hölgye között legbájlóbb Eleonora mellett? Ez olly talány lön Eleonorának, mely egész valóját a' legfeszültebb figyelemben tartá.

Körülvéteté tehát Jánost, kiért most még hevesebb indulattal, 's a' megszágyenyülés boszújában, a' féltés egész dühével égett, meghitt kémjeivel. Tudta már Jánosnak éji 's nappali minden lépését; 's arról szeretett volna meggyőződni, hogy csak őt, egyedül őt keresi; mert azon órákon kívül, melyeket körében töltött, magányba zárkozva, vagy tiszteinek szigorú végzésében élt.

Felvilágosodék végre az érdekes titok. Egy heves nyári délután fürdeni ment János a' királyi kertek egyikébe. A' királynénak egyik meghittje belopódzott a' csak betett de be nem zárt fürdő-kamra előszobájába, hol lerakva látván a' nagymester öltözetét; zsebeit vizsgálni kezdte, vonzalmát felfedező valamelly levél vagy tárcza feltalálhatását remélve. Azonban semmi a' félt nem talált, csak egy különös remekmű voná magára figyelmét. Fegyverei 's az avisi rend keresztje mellett feküdt egy, vékony arány lánczocskán függő opál szivecske rubin lángokkal, nagy értékű gyémántokkal körülfoglalva. Gyönyörködve nézegetvén az udvarnok, vizsgálása közben akaratlanul nyomá-meg valamelly titkos rugóját. Fel pattant az, — 's egy angyal-kép mosolygott a' bámulóra e' körülírással, alig látható apró arany betűkkel: „még elrejtettebben ég • értted Avisi János.“ — A' vonások Eleonoráéi — de a' tüzes, vad indulatot szikrázó fekete szemek helyett, bájoló, szelid kék szemek voltak. A' szabályos vonások nem azon élet-örömet, kevély fölséget fejezik-ki, hanem bánatos epedéssel indítanak részvétre. — Nem Eleonora képe volt ez, hanem Mariáé, az igénytelen csendes szelid Mariáé, a' királyné testvérhugáé, ki a' derék Alvarmiasnak néhány évig boldog nője volt, most másfél év óta bánatos özvegye. Bánatját eloszlatni hívta őt a' királyné az udvarhoz: de ő nem az udvarhoz, csak testvérehez jött, a' hibáji mellett is szívesen szeretett testvérhez. Nem is vett részt semmi pompás fényes, lármás ünnepélyekben, egyedül

a' biztosabb körökben 's a' szép természet örömeinek éldelésére jelent-meg.

Futott királynéjához az udvarnok a' fontos fölfedezéssel. — „Lehetetlen! nem jól látál — kiáltott az — bizonyosan az én képem volt; kettőnk vonásai között csalo a' hasonlatosság!”

„Felséges asszonyom — viszonzá az udvarnok — volt ugyan némi hasonlatosság; de ki ne tudná a' felséged lángoló fekete szemeit Maria bágyadt kék szemeitől, felséged fényes ében fekete fürtjeit Maria elhanyagolt szürkés szőke fürtjeitől, ki a' felséged rangjához illő bíbor öltözetét Maria szinte klastromi gyászától megkülönböztetni?”

„Ő tehát — bizonyosan ő?!“ — folytatá a' királyné. — Ki tudná képzelni, hogy az együgyű szótlán Maria én mel ettem — lehetetlen — de ha még is úgy volna?” — Végig ment képzeletében Jánosnak magaviseletén, 's fejtve lön annak minden mozdulata, minden rejtélyes, mély indulatot eláruló szava. Vadul kaczagott föl merengéséből, 's — „várj kígyó!” — kiálta-fel dühösen.

Mariának kevés nap mulva tudfára adá, hogy unalmas egyforma bánatossága terhére kezd lenni; hogy ez zavarja az udvar vigalmait. — Visszavonult tehát Maria jószágaira, 's kevés idő mulva tudósítás érkezék, hogy hirtelen, véletlen, kinos görcs-vonaglások között meghalt.

Mindenki a' királynét gyanította, János hitte Maria gyilkosának, és szinte kétségbeesve fájdalmában boszút esküdött. Eleonora szerelme is vad gyűlölséggé változott, 's nem nyugodott, míg az udvartól Jánost el nem távolította a' királynak több testvérével együtt, kikben egykori trón-örökösöktől tartott, kivált most, midőn már Ferdinand hanyatlását látta. Egyetlen leányát Beatrixot, a' castiliai király II-ik Jánoshoz örömet adta férjhez; mert tudta az ország törvényét, minél fogva majd, mint idegen fejdelem nője, nem uralkodbatik, ha különben Ferdinand halála után reá nézne is a' korona, 's így remélheté, hogy egykor, ha bár csak mint kormányzó is, az uralkodást kezei közt tarthatja-meg.

Ferdinand 1383-ban csakugyan meghalt: Eleonorának jól kiszámolt tervei valóban sikerültek; mert bár gyűlölte is őt a' népszarnokságaért, de a' mélyebb politica félvén, hogy könnyen Castilia hatalma alá kerülhetne az ország, inkább a' kisebb roszt választá.

Azonban előállott 1385-ben Avisi János régi boszújával szívében, 's 40 hiv barátjával betörvén a' királyi palotába, a' királynénak akkori kedvesét, Andeyero Fernandes oureni grófot, annak ol-

dala mellett megölte. — Jajgatás, siralom tölté-be a' palotát; se-regestől tódult a' nép elő a' városból e' gyilkosság hírére, 's János ki akarván kémleni, milly indulattal viseltetnek iránta, azon hirt terjesztette-el, hogy őt ölte-meg az oureni gróf. Dühösség fogá-el a' sokaságot; fegyverekkel, tüzes üszkökkel rohantak a' palota ostromlására. Ekkor megmutatta magát egy erkélyen, 's nemcsak öröm-kiáltásokkal fogadtatott a' grófot gyűlölt nagy csoporttól, hanem királynak is kikiáltatott. Dühösen rohantak a' királyné részén levőkre.

Eleonora látván Jánosnak nagy pártját, elfutott, 's vejénél keresett oltalmat, segedeimet. Elő is állott a' castiliai király, de nem Eleonora, hanem ön jogai oltalmazására; 's minthogy benne nem bízott, Tordesillasba vitette, és egy kolostorba záratta.

Országgyűlést hirdetett János Coimbrába, hol nevezetes jogtudósok megmutaták a' rendeknek, hogy Ferdinand leányának, ha szinte hajadon volna, 's az' országban laknék is, nem volna joga a' koronára, anyja nem lévén soha törvényesen elválasztva első férjétől, — hogy Ferdinand törvényes testvéreire nézne ugyan egyenesebben a' birodalom, de azoknak nincsen annyi érdemök, mint Jánosnak eddig is már, az ország 's nép körül, 's azért csak tőle várhatnak a' hatalmas Castilia ellen oltalmat, csak ő tarthatná-meg az ország függetlenségét. Ezek után előállott a' vitéz Don Alvarez Pereira, ki már a' mult villongásokban, több vitéz tette között egyszer 7000 emberrel vert vissza 30.000 Castiliait, 's kikiáltotta, hogy „Avis nagymestere a' király!” — és levetvén kesztyűjét így szóla: „ki velem egy értelemben nincs, vegye-fel kesztyűmet!” — Sok ezer hang viszonzta, 's ismételte, hogy a' nagymester a' király.

'S valóban boldogsága kezdete volt Portugalliának a' választás; mert János háborúban rettenthetlen vitéz, különben békét szerető, jóltevő atyja volt népének, 's törzsöke lett az azután két századon keresztül olly dicsőséggel uralkodott ugy nevezett fattyú-ágnak. Harmadik fija H a j ó z ó H e n r i k nyitott utat a' Portugalloknak Keletindia birtokára, Puerto Santo, Madeira 's Afrika mellett eső több szigetnek feltalálása által. — Ő alatta 's maradékai II-ik János és Emmanuel alatt érte-el Portugallia arany idejét, dicsőségének, gazdagsága és hatalmának tetőpontját.

Eleonora holtig kolostorba zárva marczongló irigységgel nézte magányából a' tőle előbb olly indulatosan szeretett, mint utóbb gyűlölt Jánosnak népáldotta uralkodását.

PESTI VIZSGÁLÓ.

H i r s z e k r é n y.

Laccatari két igen csinos festményvel szaporítá a' Pestvárosi boltezimereket. Ugyan is a' váci utzában Lapédato férfi szabó boltja elején Otto, görög király, jól talált képe életnagyságban 's nemzeti díszöltözetben; ennek szomszédjában Medetz dohány- 's pipa-árúsnál II-dik Mahmud török császáré, szintén nemzeti díszöltözetben, látható. — Hild, építész, a' „tigris“ fogadót három emeletes hótellá fogja változtatni. — A' halpiaczon elnyúló ócska házat Feiller ur, bécsi nagykereskedő megvásárolván, helyébe egy három homlokzatos (a' Dunára, hálterre és molnár útszára) épületet, útszára szolgáló 120 ablakkal rakatand. Czimere „István főherceg“ lesz; a' szükséges szobrászi műveket, mint a' czimert, basreliefeket 's a't. Ferenczy István, művész hazánkfa készitendi. — Jövő kedden a' budapesti asszonyegyesület részére játékszini mutatóvány lesz a' budai színpadon, mellyben jeles Schodelnék és színházunk hangázkara is munkás részt veend. — Jövő hónapban Schodelné asszony műutazást teend. — Kassai hírek szerint néhány nap óta ott is kellemes időjár. — A' kassai asszonyegyesület folyó hó 14-én adá sorsnyereményekkel párosult népes tánczvigalmát; a' törvényhallgatók pedig 18-kán adának a' városi tánczteremben igen fényes tánczvigalmat. — Károly-Fejérváratt Erdélyben casino létesült.

FÜLHEGYI.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Hal-eső A' „calcuttai hírnök“-ben múlt évről következőt olvasunk. — „Egy levelezőnk, kinek szavaiban hinni okunk van, következő nevezetes természettüneményről értesít, melly Calcuttától délnek két mértföldnyire történt. — September 29-kén, délutáni 2 órakor, mintegy három ujjnyi hosszú 's mind azon egy nemhez tartozó eleven hallal vegyített eső hullott. A' halak egyenes vonalban hulltak-le a' házam irányában fekvő tóhoz vezető ut mellett. Azok, mellyek kemény földre estek, az esés következtében természetesen megszűntek élni; azok pedig, mellyek gyepre hullának, sérületlen maradtak. Én tüneményt szedtem össze a' még viczkándó állatokból, és tavamba eregettem. E' tüneményt némelleyek a' vízforgatagnak akarják tulajdonítani, melly a' folyamok 's tavak halait magával felragadván, sebés zápor közt ismét földre hullatja. Részemről magam is e' véleményen vagyok. Mi a' dologban bámulásomat leginkább magára vonta, azon körülmény volt, hogy a' halak nem szétszórva, hanem mindannyian egyenes vonalban, melly nem volt szélesebb egy lábnyinál, hullottak. Calcuttában e' halakat „ukas“-nak nevezik. Valljon ez elnevezés természettörténeti nevek legyen-e, még eddig nem bírtam kipuhatolni.

KÜLÖNFÉLE.

Nő-eladás. Eure-megye nem rég volt tanúja egy bizarr pörnek, melly egy különös egyesség megszegéséből származott. — Bizonyos T., Saint-Etienne községből, ámbár koros vala már, nagy nőszo vágytól lön meg-

petve; 's nőt sokáig keresvén, a' vidék egy dővajságra hajlandó özvegye iránt gyuladt szerelemre. Fris arcz, kis, de nem egészen csekély vagyunka mosolygott hódítónk elébe. Házasodási szándékát többször adá tehát értésére az özvegynek, ki őt azonban napról napra biztatvajámitgatá. — Aggastyánunk reményét nem veszté. Érdekébe néhány személyt vont, kik meghitt összeköttetésben éltek a' begyes özvegygyel. Ez volt véleménye szerint, irányához vezető eszköz, 's összejövén e' szolgálatra kész személyekkel, legott bőkezűleg megvendéglé őket, hogy annál inkább feltűzelje terve előmozdítására. Ezek sokat ígértek, de mitsem tettek, 's az ősz szerelmes nem látá, hogy könnyen hívőségéből csak csufot űznek. — Egykor, midőn bizonyos B. nevű saint-christophei fakereskedővel a' csapszékben dúsan horozott, 's az özvegy tulajdonait hévvel dicséré, megjelent a' fakereskedőnek hite, 's gyöngéd szemrehányásokat tön férjének, hogy egyedül 's elhagyottan hagyja őt sohajtozni. E' szavak, hajlandóságot mutatók, fölingerlék T. ur érzékenységet, 's a' szépnem iránti szenvedélyének új erőt adának. — „Ez már igazi asszony! — kiálta — ah! mi szerencsés volnék, ha az, kinek én udvarlok, hozzá hasonlítanék! — „Tetszik önnek nőm? — kérdé B. — eladom önnek.“ — „Valóban? — „Igen, 1.200 frankért eladom!“ — „Jól van, én elfogadom!“ — 's nyomban közelített B. nejéhez, kezeit dörzsölé, ezernyi szerelmeskedést próbála, 's esengő hangon kérdé: önként 's szívesen egyesül-e vele? A' hölgy minderre igent monda, mert az egész dolgot tréfának vélé. Azután eltávozott, mert férje megígéré, hogy pontban haza menend. — De a' két nyereszkedő komolyan vevé a' dolgot. Nyomban minden külsőséggel ellátott egyességre léptek, meghatározván a' nő kiadatása napját, 's a' vásárlat tárgyát. — A' meghatározott napon 's helyen diadalmilag jelent-meg T. ur 1.200 frankjával, örvendvén azon nő birhatásán, kiért merő tűz és láng vala. De o szerencsétlenség! az asszony nincs itt; a' kegyetlenke nem jelent-meg! Férje meg nem tartandja ígéretét? — Nem sokára megtudja vőlegényünk, hogy az egyesség a' vidék minden némbérét felbőszíté a' fakereskedő ellen, kit az offevillei sokadalmon 50—60 hölgy nemcsak fenyegetett, hanem meg is támadott, 's megfutamodásra kényszerített. — T. azonban nem henyél; a' szomszéd helységben egy ügyvédtől tanácsot kér fontos ügyében. Érett megfontolás után a' jogtudós válasza az vala, hogy a' dolog törvénszabta minden külsőséggel ellátott egyesség levén, joga van végrehajtását kívánni. Egy szóval (így zárá tanácsát) a' fakereskedőt 1) megyei békebíró elébe kell barátságos egyezkedés végett idézni; — 2) a' többit azután látandjuk. De ismét mást gondolt az ügyvéd, 's csak azt kíváná védenche nevében, hogy kárpótlásul B., mert nejét ki nem adá, 's így az egyességet megszegé, 100 frankot fizessen. — Azon nap, melyen e' híres pör békebíró elébe jutandó vala, 300 személynél több sereglett össze. Olly nagy volt a' szorongás, hogy az ügyvéd sorompók elébe juthatásul ablakon volt kénytelen bejöni. — A' felek szemközt állnak egymással; az emberek érdekes vitákat várnak: de a' bíró elejét veszi azoknak az ügyvéd, panaszló 's vádlottnak tréfás megfeddésével. Végre eszközre hozá őket, 's mondják, hogy B. maga ítélte-el magát, midőn T-nek 's ügyvédének jó reggelit adott.

LIGET FY ANDOR.

EMLÉKMONDÁS.

S a j á t é s ö r ö k.

Szív a' leánynak legbecsesb sajátja,
 Örökje egy mély forró érzemény;
 Boldog jövője és jólléte gátja
 Lesz mindenik, ha csalja a' remény;
 Ha nem lel a' szív szívet, mint akarja,
 Láng-érzetének oltja-el viharja.

JAKAB I. után —

C z é l. — Minden nemes lélek az életben bizonyos célra törekszik, 's ha nem teszi, nem élt, vagy élete állati tengéssé aljasult.

B. JÓSIKA M. után —

K a m a t é s t ö k e p é n z. Az emberek közönségesen igen nagy kamatot várnak a' szerencsétől, és elvesztik tőkepenzüket is: a' megelégedést és reményt.

FRANKENBURG után Fejérváry.

G o n d o l a t o k. Hogy az ember igazságot szólni tudjon, előbb őt arra kellene tanítani, hogy azt hallani tanulja.

Minden idő elveszett, melyet az ember másképpen, mint kötelességei kívánnak, töltött-el.

SZÁVICS.

S z ó r e j t v é n y.

Vizsgáld most tavaszon kertet' — 's fákon leled 'azt fel;
 'R bétujét vedd-el, 's viszed azt bírónak elejbe.

BELLA ÁGH JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: KÉM, KÉJ, KÉZ 's a' t.

N y i l a t k o z á s a' t. c z. í r ó k h o z. — Minthogy az e' lapokat közleményekkel megtisztelő t. c z. írók közül többen, kivált kik legujabban voltak szivesek munkákat küldeni, majd azon kívánságukat jelenték, hogy munkájok becse és felvétethetése felől e' lapok kiadója nekik véleményét írná-meg, — majd azt ohajták, hogy munkájok minél előbb jelenjék-meg, — majd ismét, hogy fel nem vétethetés esetére írományuk visszaküldetessék: — ezeknél fogva a' t. urakat ez egyszer 's mindenkorra tisztelettel értesítjük, hogy e' lapok kiadása a' nélkül is sok időbe 's munkába kerülén, a' fenn érintett kívánságok levelezés útján nem teljesíthetők: azonban a' tisztelt írók megbízottjainak az alólírt szivesen szolgálánd szóbeli értesítéssel, 's ugyan azoknak a' nem használható írományokat mindenkor kész kiszolgáltatni: a' közölhetők (tárgyak 's érdekükhöz képest) akkor jelennek-meg, midőn reájok a' sor 's alkalmas idő kerül. Egymás után ugyan azon íróknak többféle munkái (más korábban jött vagy érdekesebb közlemények hátra maradása mellett) nem jelenhetnek-meg. — Ezek iránt a' t. írókat 'értesíteni már csak azért is szükségesnek véltük, hogy mind két résznek sok hasztalan postaköltsége megkiméltessék.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján 114. sz. a.

Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.